

CLIMA EMPRESARIAL TEMPORADA ALTA 2023 (XXXV) BALEARS: FUTUR INCERT

La temporada alta turística a Balears, la primera amb normalitat després de la pandèmia de la COVID-19, només es pot qualificar d'exitosa, superant les expectatives més elevades. El turisme, però, també es veu afectat per la canviant conjuntura i l'actual no convida, ara com ara, a l'optimisme. La situació internacional, entesa per la guerra d'Ucraïna, les amances de Putin, la crisi energètica i una inflació disparada com fa temps que no es recordava està generant un fort clima d'incertesa en el sector envers la temporada vinent. Expliquem-nos, l'elevada inflació juntament amb la crisi del sector energètic i el Brexit, en el cas del Regne Unit, està provocant que els nostres dos principals mercats emissors, Alemanya i el mateix Regne Unit, estiguin a la voreta d'una recessió econòmica. Normalment, una recessió comporta una contracció del consum i de la despesa, la qual incideix, directament, en la capacitat de les persones per a viatjar i consumir en les destinacions. Això incideix de manera directa en l'anomenat turisme de baix cost que es redueix sensiblement o, malgrat viatjar, ho fa menys dies i amb una despesa molt menor; cosa que afecta, principalment a les empreses d'allotjament més petites i en l'anomenada oferta complementària, les quals, al mateix temps, es veuen obligades a incrementar els seus preus per a mitigar l'impacte de l'increment dels seus costos. Això mateix afecta a la temporada baixa, amb més intensitat donada la immediatesa. En aquest número de QG volem analitzar quines són les impressions de l'empresariat turístic balear envers la temporada de l'any vinent a 6 mesos vista de que comenci.

EXPECTATIVES TEMPORADA ALTA 2023

TAULA 1

RENDIBILITAT EMPRESARIAL NEGATIVA -6,7

Tendències	Allotjament	Oferta complementària
Activitat -12,5%	-9%	-16%
Preus +11%	+12%	+10%
Costos +19%	+18%	+20%
Índex sintètic -6,7	-5,7	-8

VALOR AFEGIT NEGATIU: -2,5

	Inversions Establiments	Creació nous llocs de feina
2023 (previsió)	8%	-13%
Índex sintètic -2,5	8	-13

INCERTESES 2023

RENDIBILITAT EMPRESARIAL 47,7%

Allotjament	Oferta complementària
34%	61,3%

VALOR AFEGIT 63%

Inversions Establiments	Creació nous llocs de feina
44%	82%

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022

Malgrat l'elevada incertesa, es preveu un descens de l'activitat (-12,5%) baixa i un augment dels preus (11%) i els costos (+19%). En conseqüència, La rendibilitat empresarial disminueix (-6,7%). És possible que si la situació no canvia, alguns establiments es vegin obligats a romandre tancats, especialment les PIMES.

A més, d'aquestes dades numèriques, n'hi ha una altra de molt rellevant: un 47,7% dels empresaris turístics es

manifesten plens d'incerteses respecte de la temporada 2023.

El nostre valor afegit negatiu (-2,5) ve marcat, un cop més per l'incertesa existent. Val a dir que si la situació millora, les percepcions poden canviar substancialment, malgrat que sembla difícil que això pugui passar.

A les pàgines següents aprofundirem en aquestes dades.

ALLOTJAMENT: PREVISIÓ NEGATIVA

Com és lògic, el sector de l'allotjament és el que té un pes específic més important en tot l'entramat turístic de Balears en les seves diferents tipologies: hotels convencionals, apartaments turístics, lloguer vacacional i turisme rural.

Val a dir que les percepcions que es mostren en aquesta pàgina ve molt determinada per les petites i mitjanes empreses, les quals són les que tindran més dificultats per a superar la temporada amb rendibilitat malgrat les ajudes que el govern els pugui destinar.

TEMPORADA ALTA 2023

TAULA 2

	Activitat	Preus	Costos
Més	0%	+12%	+20%
Menys	-9%	0%	0%
Índex sintètic: -5,7	-9	12	-20
Íncertesa:	34%	75%	15%
		12%	

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022

És perfectament lògic que després espres dels dos anys de pandèmia, d'una temporada 2022 força positiva i davant la negativa conjuntura actual les previsions de rendibilitat dels empresaris d'allotjaments turístics siguin negatives, i extremadament marcades per la incertesa (-5,7).

Es preveu que l'activitat, concretada en l'ocupació hotelera, baixi el 9%, de moment. Obviament, es preveu una pujada dels preus (12%) i un augment de costos del 20%, degut a la creixent inflació. Aquests efectes es

notaran especialment a les empreses d'una mida més petita que en les grans cadenes hoteleres. Recalquem, però que tot això pot canviar si la situació millora.

En referència a l'augment dels costos (+20%), una part correspondria a l'increment de les matèries primeres i dels costos energètics. De tota manera, les ajudes a PIMES i autònoms, previstes pel govern, poden ajudar a mitigar aquest impacte i permetre el manteniment de l'activitat d'aquestes empreses. Malgrat tot, sembla segur que l'impacte de la crisi es farà notar.

TAULA 3

PREVISIÓ RENDIBILITAT EMPRESARIAL TEMPORADA ALTA 2023

NEGATIVA -3,7

Activitat	-9%
Preus	+12%
Costos	+20%

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022

També resulta força lògic que quasi el 34% de l'empresariat que es dedica a l'allotjament turístic a Mallorca, es mostri inquiet i insegur, especialment amb l'evolució dels preus a l'alça.

Aquesta inquietud, ve marcada per l'increment dels costos provocat per la guerra Rússia-Ucraïna i l'encariment, desmesurat dels costos energètics, especialment l'electricitat, els quals han repercutit de manera directa en les matèries primeres, el transport i en la capacitat adquisitiva de les persones, la qual està disminuint en la mateixa mesura que la vida s'encareix.

Tot això, comença a fer evident que resulta impossible cercar una rendibilitat (més activitat i millors preus) basada únicament en una temporada alta intensiva, com bé estan demostrant la pandèmia de la COVID-19 i la crisi actual, encara que aquesta es pugui allargar més enllà dels mesos de juliol i agost.

Encara que esdevingui una assignatura molt difícil caldrà garantir la rendibilitat empresarial i social en una activitat més extensa, amb millors preus, i de major qualitat. Cal fer un replantejament seriós del nostre model econòmic, massa subjecte als vaivens de l'economia mundial.

OFERTA COMPLEMENTÀRIA: PREVISIÓ NEGATIVA

L'oferta especialitzada és l'altre gran pilar de l'activitat turística, de les nostres Illes. De la mateixa manera que el subsector de l'allotjament, també es divideix en altres subsectors, cada un d'ells amb un pes específic: restauració, comerç turístic, transport i serveis d'oci i esportius. Un altre cop analitzem les variables d'activitat, preus i costos, per tal d'establir la rendibilitat empresarial de la denominada oferta complementària, que alguns la consideren la "principal" i que segurament serà la que més patirà la crisi.

TEMPORADA ALTA 2023

TAULA 4

	Activitat	Preus	Costos
Més	0%	10%	+18%
Menys	-16%	0%	0%
Índex sintètic: -8	-16	10	-18
Íncertesa:	61,3%	78%	55%
		55%	51%

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022

Les perspectives de rendibilitat de les empreses de l'oferta complementària són lleugerament més negatives (-8) que les referides a les empreses d'allotjament.

L'activitat prevista baixaria un 16%, els preus i els costos augmentarien un 10% i un 18% respectivament. És evident que aquest sector està molt més subjecte a les fluctuacions de l'economia i en especial de l'inflació. Una inflació desmesurada i la competència del "tot inclòs" d'alguns establiments hotelers fan que una part important dels nostres visitants turistes es limitin a consumir a

l'establiment hotelier i a contenir la despesa que, en altres moments, es dedicaria a l'oferta complementària, especialment en l'anomenat comerç turístic.

Cal tenir en compte que aquest sector està compost, molt majoritàriament, per PIMES i autònoms, i de la mateixa manera que succeeix amb les empreses d'allotjament, són les més exposades a les fluctuacions de l'economia. És molt probable que si la situació no canvia, algunes d'aquestes empreses es vegin obligades a romandre tancades o a reduir l'activitat, amb l'impacte que això suposaria en la pèrdua de llocs de feina.

TAULA 5

PREVISIÓ RENDIBILITAT EMPRESARIAL TEMPORADA ALTA

NEGATIVA -7,6

Activitat	-16%
Preus	+10%
Costos	+18%

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022

Si és preocupant el grau d'incertesa dels empresaris hotelers, ho és més en el cas dels de l'oferta complementària (61,3%).

Aquesta oferta no només inclou bars, restauració, sales de festes i comerç turístic, també inclou productes culturals, esportius, recreatius, de lleure, familiars i un llarg etcètera. Sense dubte s'ha donat una certa diversificació i implantació de nous productes, però no deixa de ser preocupant l'obsolescència d'una bona part de les instal·lacions de bars, sales de festes, restaurants i comerç turístic. Sense negar que hi ha hagut petites millores, en general, les

instal·lacions són inadequades, els productes són força similars i els preus no són barats.

Tots aquests factors s'afegeixen a la situació econòmica actual. La Pandèmia de la COVID-19 va forçar a moltes d'aquestes empreses a desaparèixer, és preocupant pensar que si la situació actual no millora o si fins i tot empitjora, l'impacte pot ser molt dur per a la nostra economia, per a les persones treballadores i per les seves famílies. Cal, doncs, que el Govern, a través de la taula social que integra juntament amb patronal i sindicats, estableixi mesures actives per a ajudar a aquestes empreses a mitigar la crisi.

VALOR AFEGIT: INVERSIONS I PERSONAL

Pot ser bàsic, per a superar la debilitat del nostre model productiu basat en l'activitat intensiva en els mesos de temporada alta (activitat, preus, costos) posar en valor determinades actuacions positives del sector. El valor afegit es basa, ja sigui amb inversions o millora del producte, tant en els allotjaments com en l'oferta complementària, com en la inversió feta en la millora del factor humà (creixement de la contractació i millora de l'estabilitat laboral) element fonamental per oferir un servei de qualitat. És previsible, però, que l'augment de preus i dels costos dels materials, juntament amb els de la mà d'obra, que gran part de les actuacions que es poguessin preveure pel 2023 quedin en stand by a l'espera de que la situació es clarifiqui i es doni un cert retorn a la normalitat, cosa bastant incerta si veiem d'on venim i cap on sembla que ens dirigim.

VALOR AFEGIT 2023. INVERSIONS EN PRODUCTE

TAULA 6

	Allotjaments 7			Oferta Complementària 4,3		
	Reforma	Innovació	Diversificació	Reforma	Innovació	Diversificació
Previstes 2023	+8	+3	+9	+3	+4	+6
Índex sintètic:	+8	+3	+9	+3	+4	+6
Índecís 44%	41%			47%		

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022

Com hem dit, l'encariment de els preus dels materials i de la mà d'obra constitueix un fre a la possibilitat de abordar reformes en la nostra planta hotelera. Avui dia, la nostra planta hotelera preveu un valor afegit (+7) malgrat la conjuntura. Val a dir, però que aquest ítem positiu es deu a les grans cadenes hoteleres, les quals, malgrat tot, sí que conserven la capacitat per fer front a aquest tipus d'inversions. El valor afegit de l'oferta complementària és notablement inferior (+4,3).

Aquesta situació es complica quan es veu com s'està posant èmfasi l'encariment important dels costos de producció que no es veuen coberts amb l'increment dels preus, la qual cosa pot dificultar mantenir un alt grau de qualitat. Aquesta és una lluita complicada, però necessària. A més caldria començar a calibrar que el model turístic

vigent, a pesar d'unes certes millores, continua estant basat en una màxima activitat i de creació de llocs de feina, en els mesos d'estiu.

La creació de nous llocs de feina sol estar associada a l'augment de l'activitat. Però l'actual incertesa no permet ser molt optimistes envers la creació de nous llocs de feina i, probablement, els salaris seran més alts. Això no suposa un gran problema per les grans cadenes hoteleres i d'oferta complementària, però pot resultar definitiu per a les PIMES i els autònoms, els quals, de no rebre suport directe de les administracions, poden veure obligades a reduir personal o directament tancar davant la impossibilitat de desenvolupar la seva activitat amb normalitat. Un cop més, doncs, ens hem de fer resó de la necessitat de replantejar el model productiu per a garantir treball estables i de qualitat.

VALOR AFEGIT 2023. INVERSIÓ EN PERSONAL

TAULA 7

	Creació nous llocs de feina		Estabilitat (fixos discontinus)	
	2023 (previsió)	Índex	2023 (previsió)	Índex
Índex sintètic: +19	-13%	-13	+32%	+32
Íncertesa:	82%		15%	

Font: Baròmetres Gadeso. Octubre 2022